

BESTILL MARKAKALENDEREN FOR 2020 – SE BAKSIDEN

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET | OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 3 | 2019 | 38. ÅRGANG

NATUR OG MILJØ
I KOMMUNEVALGET

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

MER INFORMASJON FINNER DERE PÅ WWW.NOA.NO ELLER FACEBOOK: NATURVERN

30. AUGUST | 12:00 – 16:30 | SKOLESTREIK FOR KLIMA OG KLIMABRØLET I OSLO

Sted: Oslo, utenfor Stortinget. NOA oppfordrer alle til å støtte opp om "Skolestreik for klima" og "Klimabrølet" (klimabrolet.no). Skolestreik: Kl. 12:00–14:00. Klimabrølet: Kl. 15:00–16:30

3. SEPTEMBER | 21:00 – 23:00 | FLAGGERMUSVANDRING I NITTEDAL

Oppmøtested: Mølleparken på Rotnes, Hadelandsveien 835, 1482 Nittedal
Naturvernforbundet i Nittedal arrangerer flaggermusvandring. Turen ledes av biolog og flaggermusforsker Jeroen van der Kooij. Værforbehold.

6.-8. SEPTEMBER | KURS I KARTLEGGING AV GAMMELSKOG I SPÅLEN/KATNOSA NATURRESERVAT – FULLTEGNET –

14.-15. SEPTEMBER | HØSTDUGNAD PÅ FRØNSVOLLEN

Sted: Frønsvollen, 3 km fra Frognerseteren T-banestasjon. Hytta og tunet rundt må gjøres klar for aktivitetdagen som er søndag. Du kan gjerne overnatte og hjelpe til på aktivitetdagen! Kontaktinfo: fv@noa.no.

15. SEPTEMBER | KL. 11:00 – 15:00 | AKTIVITETSDAG PÅ FRØNSVOLLEN

Sted: Frønsvollen, 3 km fra Frognerseteren T-banestasjon. Høsting og andre aktiviteter for barn og voksne. Ledet tur på eventyrskogstien fra Frognerseteren til Frønsvollen kl 11.40. Stallen er åpen. Steking av vafler og sveler. Mer informasjon og program: Se www.noa.no!

22. SEPTEMBER | KL. 12:00 – 15:00 | SIDESPRANG I ØSTMARKA

Sted: Krokktjern, Østmarka. Søndag 22. september merker Naturvernforbundet i Oslo Sør og NOA en sti gjennom spennende eventyrskog langs kløften fra Sarabråten til Krokktjern i Østmarka og inviterer forbipasserende til å prøve et sidesprang fra turveien rundt Nøkle vann. På Krokktjern byr Naturvernforbundet og Østmarkas venner på kaffe, saft og kjeks ved bålet. Vi tar gjerne en prat om Østmarka og skogens verdi som turområde og for biologisk mangfold.

22. SEPTEMBER | KL. 11:00 – 15:00 | SIDESPRANG I BÆRUMSMARKA

Sted: Burudvann, Bærumsmarka. Naturvernforbundet i Bærum (NiB) vil ta deg med ut i skogen. Bare et lite steinkast unna der alle andre går i kø, finnes det en liten perle som vi har lyst til å dele med deg. Søndag 22. september har du sjansen! NiB merker en sti gjennom skogen fra veien inn mot Burudvann og opp til Kirkebykollen.

12.-13. OKTOBER | HØSTDUGNAD PÅ FRØNSVOLLEN

Sted: Frønsvollen, 3 km fra Frognerseteren T-banestasjon. Hytta og området rundt må gjøres klar for høst- og vintersesongen. Høsten er en flott tid i Marka. Dette er en fin anledning til å ta en tur til Frønsvollen! Stallen vil være åpen – stikk innom! Kontaktinfo: fv@noa.no.

13. OKTOBER | 12:00 - 15:00 | SIDESPRANG I NORDMARKA

Sted: Øvre Blanksjø, Nordmarka. Tradisjonen tro blir det sidesprang i Nordmarka også i år. Finn oss på veien fra Ullevålseter til Sognsvann og la deg lede inn på bortgjemte stier for å oppleve skogens magi.

SE SIDE 18: ARRANGEMENTET PÅ LITTERATURHUSET 12.11.

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Sognsveien 231
0863 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@noa.no, www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Ingunn Lund-Vang
918 17 453
lundvanginn@gmail.com

Forsidebildet:
Sett på Tanumplatået: En gammel, grov eik får besøk av et stort dyr. Det er noe tidløst over situasjonen.

Foto: Svein Holo/NN

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2019.
All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalsskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

BLI MEDLEM
GI NATUREN EN STEMME

MEDLEMSKONTINGENT:
Hovedmedlem: 390,-
Familiemedlem: 450,-
Student: 200,-
Førsteårskontingent for student: 50,-
Pensjonist: 200,-

Kontoret på Søndre Sandås ved Sognsvann er åpent mandag, tirsdag og torsdag, kl. 10–14.

Grevlingen er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: itGrafisk
Opplag: 7.600

LEDER – VELG NATUREN

Vi setter stor pris på informasjon om hva som skjer i NOAs lokallag og områdene deres, og i denne utgaven har vi en slik sak å dele med Grevlingens lesere. Insektskameratene er et nyopprettet nettverk med samarbeid mellom Naturvernforbundet i Nannestad og Gjerdrum, Øvre Romerike Natur og Ungdom og Nannestad MDG. Insektskameratene ønsker å inspirere folk til å hjelpe insektene. Dette viktige tiltaket, og hvordan det kom i stand, kan du lese mer om i denne utgaven av Grevlingen.

NOA har to nyheter ute, både en ny bok og ny Markakalender. «Tanumplatået – Bærum's vakre og innholdsrike kulturlandskap», som omhandler dette svært verneverdige området. I redaksjonen for boken finner vi Sigmund Hågvar fra NOA, Bjørn Frodahl, Asker og Bærum Historielag og Svein Holo, bilderedaktør og medlem av Norske Naturfotografer. NOA har gjennom halvparten av foreningens historie arbeidet med å få vernet Tanumplatået i Bærum kommune i Akershus Fylke, og vi ønsker å sette fokus på denne saken også i forbindelse med valget i høst. Mer om status i denne vernesaken kan du lese i Sigmund Hågvars artikkel «Stopp nedbyggingen av det unike kulturlandskapet på Tanumplatået i Bærum!». Grevlingen retter en stor takk til Bredo Berntsen for hans anmeldelse av boken. Du finner også en annonse for boken i dette nummeret, med informasjon om hvordan den kan bestilles.

Markakalenderen 2020 er klar for utsendelse i begynnelsen av oktober, og informasjon om bestilling av denne flotte turkalenderen finner du på baksiden av Grevlingen.

Høstens valg er nært forestående, og NOA er selvsagt opptatt av partiene grønne intensjoner. Er du i tvil om hva du skal stemme på? I NOAs grønne valgguide til Kommunestyrevalg og valg til Bydelsutvalg 2019 svarer de politiske partiene i Oslo og Viken på en rekke spørsmål fra NOA. Spørsmålene vi stilte skulle besvares med ja- eller nei-svar, men ikke alle syntes det var helt lett. Vi har måttet forkorte noen svar og også appeller som alle partiene ble bedt om å skrive, men du kan lese alle svar og appeller i sin helhet på vår nettside. Her legges NOAs valgguide ut i sin helhet.

Dette valget er svært viktig for hva som skjer der du bor. Husk at din stemme er med og påvirker din hverdag og din fremtid.

Grevlingen ønsker alle våre lesere et godt naturvalg!

Ingunn Lund-Vang, redaktør

ARTIKLENE I DENNE UTGAVEN AV GREVLINGEN

- Stem på et grønt parti
- Valg høsten 2019
- Appeller
- Insektskameratene vil hjelpe insektene
- Naturkart til tur og undervisning i skolen
- Stopp nedbyggingen av det unike kulturlandskapet på Tanumplatået i Bærum!
- En bok i første divisjon
- Stubbesitter

TELEFONEN VÅR ER BETJENT MANDAG, TIRSDAG OG TORSDAG FRA KL 10.00 TIL KL 14.00.

STEM PÅ ET GRØNT PARTI!

Valget står for døren. Et viktig valg for naturen og for miljøet. Vi kjenner alle klimatrusselen, og nå har vi fått en viktig påminnelse om den andre globale miljøkrisen: trusselen mot naturen, mot artene, mot vårt eget livsgrunnlag.

Hvilken rolle spiller et lokalvalg i en slik sammenheng? Blir ikke kommunepolitikken for snever for å gjøre noe med slike spørsmål? NEI, det er nettopp lokalt det må begynne! Vi trenger modige politikere i alle kommunestyre, som tør å ta opp kampen mot vanetenkning og manglende tro på at folk vil ha miljøløsninger. De grønne partienes gledelige frammarsj i hovedstaden vitner om nettopp det motsatte – at vi ønsker oss politikere som vil gjennomføre tiltak – ikke bare prate og komme med uforpliktende løfter som de kan gå fra ved neste korsvei. Å være miljøvennlig innebærer å ta beslutninger som kan være upopulære på kort sikt, men som er helt nødvendige, skal kloden være beboelig også for barnebarna.

Nøkkelen til begge de store utfordringene ligger i arealpolitikken. Hvor vi bor, hvor vi jobber, hvor vi bygger ut og hvor vi lar være. Kommunene er tradisjonelt oppdratt til å tenke vekst og aktivitet, noe som ofte gir seg utslag i nedbygging av verdifull natur eller miljømessig håpløse lokaliseringer av gode tiltak. I Oslo-området er vi heldige som har Markagrensa. Alle kommuner skulle hatt en markagrense som kunne beskytte natur- og jordbruksområder, og som

kunne presse fram en mer konsentrert bebyggelse og grunnlag for kollektive løsninger på transportutfordringene.

Det er forskjell på partiene og deres vilje til å prioritere natur og miljø. Noen er mer grønne enn andre (uavhengig av partinavn!). Det som betyr noe, er ikke hva de sier, men hva de gjør og hvordan de stemmer i ulike saker. Vi skal ikke her gi råd om hvilke partier som er grønnest, men ber deg om å lese partiprogrammer, spørre ut partienes kandidater, søke på nettet hva partiene har sagt og stemt i grønne spørsmål – i det hele tatt være så kritiske at politikerne opplever at de må bevege seg flere hakk i grønn retning for å bli valgt. Det er bare med en solid andel av grønne politikere at kommunene blir i stand til å ta det miljøansvaret de er blitt tildelt. Regjeringen har vingestukket Fylkesmannen og mulighetene til å overstyre utbyggingskåte lokalpolitikere – så sammensetningen av kommunestyret er helt avgjørende!

I tillegg til våre valg som forbrukere, er stemmeretten den viktigste anledningen vi har til å påvirke kursen. Bruk den til å sikre natur og miljø!

Ved Gjermund Andersen, Ingunn Lund-Vang/NOA

VALG HØSTEN 2019

Kommunestyrevalg og valg til bydelsutvalg 2019

Som ved kommunevalget for 4 år siden, har Grevlingen gjennomført en spørreundersøkelse blant partiene om deres standpunkter til NOAs viktigste saker. Dette er svært gledelig at alle partiene har svart - og utvist stort engasjement – det viser at natur og miljø er viktige politiske spørsmål i kommunene og fylkene.

Svarene bærer selvsagt preg av at det er valgkamp, og at partiene ønsker å gjøre seg lekke for velgerne. For den som leser både spørsmålene og svarene nøyte, vil en likevel se at det er ganske klare forskjeller i holdningene i de ulike spørsmålene. Noen utfordringer er opplagt fanget opp av politikerne, mens andre er kontroversielle. F. eks. har NOAs stadig tilbakevendende krav om at skogbruket må bli en del av Markaloven, og større hensyn til naturmangfold

og friluftsliv i Marka, fått ganske varierende svar.

Vi ba om å få ja/nei-svar, men har på noen spørsmål fått svært utfyllende svar, ikke bare på spørsmålet, men også om tilgrensende saker. Vi har derfor redigert svarene, slik at de gir veiledning for velgerne, men har gjengitt svarene i sin helhet på www.noa.no. Det virkelig store natur- og miljøspørsmålet – ja eller nei til økt vekst – er både vanskelig å gi en konkret og etterprøvable utforming og gi konkretes og forpliktende svar. Det vi snart må kunne forvente avklaring på, er om partiene fortsatt vil ha stø kurs, men med nyanser og justeringer, eller om de ønsker en tydelig – og etter vårt syn – helt nødvendig kursendring. Appellene til slutt i undersøkelsen gir antydninger, men til Stortingsvalget om to år må vi kreve krystallklare og

forpliktende svar.

Hver og en av oss velger parti ut fra en sum av prinsipper og standpunkter i for oss viktige enkeltsaker. Natur og miljø er bare én av flere saker,

men standpunktene i disse spørsmålene bør etter vårt syn trumfe det meste av andre saker. Det gjelder våre etterkommeres framtid.
GODT VALG!

Nytt for dette valget er Viken fylkeskommune: 1. januar 2020 slås Akershus, Buskerud og Østfold fylkeskommuner sammen til Viken fylkeskommune. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bestemt at i forbindelse med høstens valg, så skal fylkeskommuner som er omfattet av grenseendringer gjennomføre valget som om grenseendringene allerede er gjennomført. Det er årsaken til at de politiske partiene i Akershus, Buskerud og Østfold allerede ved dette valget stiller felles lister.

En presentasjon av partiene og deres førstekandidater på listene i Oslo og Viken

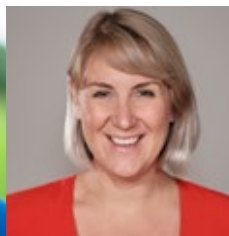
Oslo Arbeiderparti

1* Raymond Johansen

Viken Arbeiderparti

1* Tonje Brenna

Oslo Fremskrittsparti

1* Aina Stenersen

Viken Fremskrittsparti

1* Lavrans Kierulf

Oslo Høyre

1* Eirik Lae Solberg

Viken Høyre

1* Anette Solli

Oslo Kristelig Folkeparti

1* Espen Andreas Hasle

Viken Kristelig Folkeparti

1* Ida Lindtveit Røse

Oslo Miljøpartiet de Grønne Viken Miljøpartiet de Grønne

1* Lan Marie Nguyen Berg

1* Kristoffer Robin Haug

Rødt Oslo

1* Eivor Evenrud

Rødt Viken

1* Hans Petter de Fine

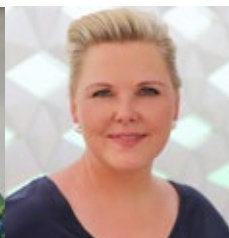
Oslo Senterparti

1* Bjørg Sandkjær

Viken Senterparti

1* Anne Beathe Tvinneheim

Oslo Sosialistisk Venstreparti

1* Marianne Borgen

Viken Sosialistisk Venstreparti

1* Camilla S. Eidsvold

Oslo Venstre

1* Hallstein Bjercke

Viken Venstre

1* Solveig Schyzt

Disse har svart på spørsmålene for:

Oslo AP: Andreas Halse, miljøpolitisk talsperson
Viken Høyre: Kari Sofie Bjørnsen
Rødt Oslo: Leder i Rødt Oslo Siavash Mobasher
Rødt Viken: Fylkesleder Marthe J. R. Bastøe
Oslo SV: Leder Oslo SV Sunniva Holmås Eidsvold

1* = Førstekandidat

Biologisk mangfold

Trusselen mot artene er, sammen med klimautfordringen, vår tids største utfordring. Vårt område har et svært rikt mangfold, men også et betydelig press på arealene. Selv om mye er gjort, har vi for dårlig kjennskap om tilstanden for artsmangfoldet og utilstrekkelige planer for dets bevaring.

NOA arbeider for vern av naturområder og viktige levesteder. En ny dimensjon i arbeidet er å planlegge for sammenhengende spredningskorridorer for artene, slik at artene kan finne fram til nye leveområder og sikre utveksling av gener.

SPØRSMÅL 1: Vil ditt parti støtte et krav om utarbeidelse av en egen biomangfoldmelding på fylkesnivå?

Oslo AP	En interessant ide vi er positive til.		fylkesnivå er nødvendig for å sikre tilstrekkelige leveområder.		tilstrekkelige leveområder. I tillegg må kommunens kompetanse styrkes.
Viken AP	Ja				
Oslo FRP	Nei				
Viken FRP	Nei	Rødt Oslo	Ja	Viken SV	Ja. Planen bør brukes i alle sektorene i kommunene i hele Viken.
Oslo Høyre	Ja	Rødt Viken	Ja		
Viken Høyre	Ja	Oslo SP	Ja		
Oslo KRF	Ja	Viken SP	Ja		
Viken KRF	Ja	Oslo SV	Ja. Utredning på fylkesnivå er nødvendig for å sikre	Oslo Venstre	Ja
Oslo MDG	Ja			Viken Venstre	Ja
Viken MDG	Ja. Utredning på				

SPØRSMÅL 2: Vil ditt parti støtte et forslag om å ta spredningskorridorer for artsmangfoldet inn i kommuneplanens arealdel?

Oslo AP	Ja		kommunene.	Viken Rødt	Ja
Viken AP	Bør vurderes.	Oslo MDG	Ja. For å hindre en bit for bit utbygging og separering av bestander.	Oslo SP	Ja
Oslo FRP	Nei			Viken SP	Ja
Viken FRP	Nei			Oslo SV	Ja. Grøntbelter også viktig i byggesonen.
Oslo Høyre	Ja				
Viken Høyre	Ja, forutsatt at fagmiljøene anbefaler dette.	Viken MDG	Ja. For å hindre en bit for bit utbygging og separering av bestander.	Viken SV	Ja. For dyr og mennesker.
Oslo KRF	Ja			Oslo Venstre	Ja
Viken KRF	Ansvar ligger til	Rødt Oslo	Ja	Viken Venstre	Ja

Marka

Markaloven sikrer mot utbygging, men hindrer ikke den virksomheten som i størst grad ødelegger Markas natur- og opplevelsesverdier; skogbruket. Bare mellom 10 og 14 % av skogen i Marka er upåvirket av snauhogst og etterfølgende tilplanting med granåkre. Og tapsraten er høy! Det haster å verne de siste restene av naturlig skog og å få en bedre skogforvaltning.

I forrige valgkamp ble bruken av Markas hundremeterskoger et viktig tema. Sterke interesser ønsket å reservere de mest bynære delene av Marka for en satsing på tilrettelegging og organisert aktivitet. Dette vekket en kraftig protestbølge, som pekte på hundremetersskogenes betydning for enkelt friluftsliv, naturtilgjengelighet og –opplevelse i hverdagen, barns mulighet for uorganisert lek, tilgjengelige naturområder for eldre og bevegelseshemmede mm.

SPØRSMÅL 3: Vil ditt parti støtte forslag om vern av de siste naturskogene i Marka?

Oslo AP	Ja		det biologiske mangfoldet.		naturskogene er den riktige veien å gå for å bevare dem.
Viken AP	Bør utredes. Vi må ivareta de verdifulle naturområdene og gammelskogen (over 120 år) som har stor betydning for	Oslo FRP	Ja	Oslo KRF	Ja
		Viken FRP	Nei	Viken KRF	Ja
		Oslo Høyre	Ja	Oslo MDG	Ja. Rewilding er nødvendig.
		Viken Høyre	Ja med forbehold om at vern av de siste		

Viken MDG	Ja. Rewilding er nødvendig.		loven gir tilstrekkelig vern. Frivillig vern ok.		særlig i hundremetersbeltet.
Rødt Oslo	Ja	Oslo SV	Ja. Gjenværende eventyskoger må sikres mot hogst.	Viken SV	Ja. SV på Stortinget jobber også for å verne naturskogene.
Viken Rødt Oslo SP	Vi mener at Markaloven gir tilstrekkelig vern. Frivillig vern ok.		Variert natur må utvikles gjennom skogskjøtselen,	Oslo Venstre Viken Venstre	Ja Ja
Viken SP	Vi mener at Marka-				

SPØRSMÅL 4: Vil ditt parti støtte etableringen av landskapsøkologiske nettverk i Marka?

Oslo AP	Ja		skap om hva «landskapsøkologiske nettverk» innebærer.		virkemiddel for å oppnå dette.
Viken AP	Ja. Et bredere nettverk vil sikre kunne en bærekraftig forvaltningen av våre verdifulle naturområder.	Oslo KRF Viken KRF Oslo MDG Viken MDG	Ja Dette vil vi vurdere. Ja Ja	Viken SP	Vi er åpne for å diskutere dette virkemiddelet.
Oslo FRP	Ja	Rødt Oslo	Ja	Oslo SV	Dette har vi ikke noe om i vårt program, men vi vurderer det gjerne.
Viken FRP	Nei	Rødt Viken	Ja	Viken SV	Ja
Oslo Høyre	Ja	Oslo SP	Vi er åpne for å diskutere landskapsøkologiske nettverk som et	Oslo Venstre	Ja
Viken Høyre	Kan ikke svare klart ja eller nei før vi har fått mer kunn-			Viken Venstre	Ja

SPØRSMÅL 5: Vil ditt parti støtte kravet om at skogbruket skal omfattes av Markaloven?

Viken Venstre går til valg på mer skogvern og utvidelse av markaloven, men har ikke tatt stilling til spørsmålet om skogbruket skal omfattes av markaloven.

Oslo AP	Nei		på dette, da premisset er altfor uklart.		er at også skogbruket må være en del av markaloven.
Viken AP	Bør vurderes. Vi mener det haster med et regelverk som sikrer en bærekraftig forvaltning av skogene innenfor Markaloven, slik loven forutsetter.	Oslo KRF Viken KRF Oslo MDG Viken MDG	Ja Nei Ja Ja. Marka trenger strengere vern.	Viken SV	Meldeplikten for skogbruket må opprettholdes ved utarbeidelsen av en markaforskrift.
Oslo FRP	Ja	Rødt Oslo	Ja		Ja. SV vil at meldeplikten for skogbruket skal opprettholdes.
Viken FRP	Nei	Rødt Viken	Ja		Ja
Oslo Høyre	Nei	Oslo SP	Nei, vi mener at Markaloven er streng nok som den er.	Oslo Venstre	Ja
Viken Høyre	Det går ikke an å svare klart ja eller nei	Viken SP	Nei, vi mener Markaloven er streng nok.	Viken Venstre	Har ikke tatt stilling. Ønsker debatt.
		Oslo SV	Ja. Vårt standpunkt		

SPØRSMÅL 6: Vil ditt parti bidra til at det alt vesentlige av Markas nærsone bevares for friluftsliv og naturopplevelse, og bidra til å konsentrere tilretteleggingskrevende aktiviteter i et mindre antall innfallsporter til Marka?

Oslo AP	Ja	Viken Rødt	Ja		nærsonen bevares for friluftsliv, men dette står ikke i motsetning til noe tilrettelegging og bærekraftig utnyttelse av enkelte ressurser.
Viken AP	Ja	Oslo SP	Ja. Vi ønsker ikke mer tilrettelegging av organisert aktivitet i Marka.		
Oslo FRP	Ja		Behov for å være restriktive rundt Oslo, i andre kommuner kan det være riktig med en mer fleksibel tilnærming. Vi ønsker at alt	Oslo SV	Ja
Viken FRP	Nei	Viken SP		Viken SV	Ja
Oslo Høyre	Ja			Oslo Venstre	Ja
Viken Høyre	Ja			Viken Venstre	Ja
Oslo KRF	Ja				
Viken KRF	Ja				
Oslo MDG	Ja				
Viken MDG	Ja, absolutt.				
Oslo Rødt	Ja				

Byen og tettstedene

Osloområdet er Norges største pressområde. Selv om veksten har avtatt, er det fortsatt et kraftig press for økt utbygging av boliger, næringsbygg og infrastruktur. Uten konkrete planer og sterke virkemiddel bidrar utbyggingspresset til økt belastning på naturmangfoldet, på adgangen til naturlige områder og på byens identitetsskapende egenskaper.

I den siste valgperioden har det vært et betydelig fokus på grønn transport, sykkelveier og behovet for investeringer i kollektivtrafikken. Bompengefinansieringen er kommet under debatt, med tilhørende diskusjoner om alternativ finansiering og prioritering av tiltak.

SPØRSMÅL 7: Vil ditt parti si nei til bygging i viktige naturtyper og truede arters levesteder i byggesonen?

Oslo AP	Ja	Oslo FRP	Nei		truede arter og viktige naturtyper.
Viken AP	Ønsker å stanse tap av arter og natur.	Viken FRP	Nei		
	Alle kommuner må kartlegge sine områder og sette tydelige grenser i kommuneplan om hvilke områder som skal sikres mot nedbygging.	Oslo Høyre	Ja	Oslo Rødt	Ja
		Viken Høyre	Ja	Viken Rødt	Ja
		Oslo KRF	Ja	Oslo SP	Ja
		Viken KRF	Ja	Viken SP	Ja
		Oslo MDG	Ja	Oslo SV	Ja
		Viken MDG	Ja. MDG vil aldri gi dispensasjon eller veie andre hensyn i PBL tyngre enn	Viken SV	Ja
				Oslo Venstre	Ja
				Viken Venstre	Ja

SPØRSMÅL 8: Vil ditt parti gå inn for knutepunktfortetting i tilknytting til banenettet?

Oslo AP	Ja		gernes premisser. Vi vil ta hensyn til naboer og innbyggere.		knutepunktene, men ikke på dyrket mark. Vi ønsker imidlertid mer fleksible krav til fortetting utenfor de største tettstedene.
Viken AP	Ja				
Oslo FRP	Ja	Rødt Oslo	Ja		
Viken FRP	Ja	Rødt Viken	Ja		
Oslo Høyre	Ja	Oslo SP	Delvis. Vi ønsker en mer skånsom utbygging enn det knutepunktfortettingen har blitt, for å ivareta gode og grønne bomiljø, som også ivaretar arts-mangfold	Oslo SV	Ja
Viken Høyre	Ja			Viken SV	Ja
Oslo KRF	Ja, men vi vil samtidig ivareta lokalt særpreg og strøkskvaliteter, herunder eksisterende grøntområder.			Oslo Venstre	Ja, der hvor fortetting ikke går på bekostning av eksisterende grøntområder.
Viken KRF	Ja			Viken Venstre	Ja, der hvor fortetting ikke går på bekostning av vern om eksisterende grøntområder og matjord.
Oslo MDG	Ja				
Viken MDG	Ja, men vi ønsker også god bokvalitet og ikke fortetting på utbyg-	Viken SP	Vi mener det er fornuftig med fortetting rundt de største		

SPØRSMÅL 9: Står ditt parti fast på Oslopakke 3?

Oslo AP	Ja		utbygging må i hovedsak finansieres over skattededdelen. Veiprising/rushtidsavgifter på bil kan vurderes dersom det samtidig gis et bedre og betraktelig billigere kollektivtilbud		Oslopakke 3 må prioriteres først, i tråd med målsettingen om at all vekst i byområdene skal skje med kollektiv, sykkel og gange.
Viken AP	Ja				
Oslo FRP	Nei				
Viken FRP	Nei				
Oslo Høyre	Ja				
Viken Høyre	Ja				
Oslo KRF	Ja			Oslo SV	Ja. Men i en reforhandling vil vi jobbe for å nedprioritere kapasitetssøkende veitutvidelser.
Viken KRF	Ja				
Oslo MDG	Ja	Rødt Viken	Nei		
Viken MDG	Ja, men får vi mulighet til å gjøre den enda mer miljøvennlig så gjør vi gjerne det!	Oslo SP	Ja. Men vi kan diskutere reduksjon av omfanget av veitbygging, f eks om Et8 vestover bør tas ut.	Viken SV	Ja
				Oslo Venstre	Ja
				Viken Venstre	Ja
Rødt Oslo	Nei, vei- og kollektiv-	Viken SP	Kollektivsatsingen i		

Oslofjorden

Utslipp fra kloakk, landbruk og andre kilder fører i mange kystfarvann til forhøyete mengder næringsalter (nitrogen og fosfor). Dette kalles overgjødning, og fører til uønsket algevekst, som kan medføre tilgrising av badestrender, oppblomstring av mikroalger (planteplankton) og oksygenfattig bunnvann. Mange av de naturlige hjemmehørende artene er fortrent fra indre fjord. Etter at man i flere år har sett at rensing har ført til forbedring i Oslofjordområdet, ser man nå klare tegn til forverring av tilstanden i Oslofjorden. Det er behov for både tiltak som reduserer tilførselen av næringsstoffer og enkle restaureringstiltak som forbedrer situasjonen for artene.

Også marin forsøpling og mikroplast utgjør en stor trussel mot dyreliv langs kysten og i fjorden. Det er også en trussel mot sjømatressursene og menneskers bruk av kyst- og fjordområdene.

SPØRSMÅL 10: Er ditt parti villig til å sette inn et krafttak for å gi oss god vannkvalitet lokalt i årene som kommer?

Oslo AP	Ja	Oslo Høyre	Ja	Rødt Viken	Ja
Viken AP	Ja. Vi mener at tiltak mot avrenning og utslipp til både vann og sjø må styrkes.	Viken Høyre	Ja	Oslo SP	Ja
Oslo FRP	Ja	Oslo KRF	Ja	Viken SP	Ja
Viken FRP	Ja	Viken KRF	Ja	Oslo SV	Ja
		Oslo MDG	Ja	Viken SV	Ja
		Viken MDG	Ja	Oslo Venstre	Ja
		Rødt Oslo	Ja	Viken Venstre	Ja

SPØRSMÅL 11: Tilleggsspørsmål: Har dere i partiprogrammet formuleringer som sikrer en forbedring av vannkvaliteten? Svarene og formuleringene fra partiprogrammene på dette spørsmålet er så omfattende at vi ikke fant plass til det på trykk i Grevlingen. Men samtlige svar ligger ubeskåret på www.noa.no

SPØRSMÅL 12: Vil ditt parti gi økonomisk støtte til restaureringstiltak for å forbedre fjordens plante- og dyreliv?

Oslo AP	Ja	Viken KRF	Vi vil vurdere dette.	Rødt Viken	Ja
Viken AP	Ja	Oslo MDG	Ja	Oslo SP	Ja
Oslo FRP	Nei	Viken MDG	JA. Vi har programfestet både nasjonalt og i Viken at vi skal restaurere natur.	Viken SP	Ja
Viken FRP	Ja			Oslo SV	Ja
Oslo Høyre	Ja			Viken SV	Ja
Viken Høyre	Ja			Oslo Venstre	Ja
Oslo KRF	Ja	Rødt Oslo	Ja	Viken Venstre	Ja

SPØRSMÅL 13: Vil ditt parti gå inn for forbud mot engangsforpakninger av plast, inklusive flasker?

Oslo AP	Dette kan ikke Oslo kommune bestemme. Vi har laget en egen strategi for reduksjon av plastbruk, herunder engangsplass i Oslo, og faser ut bruken av engangsplass i kommunen.	Viken Høyre	Ja		unødvendig plastbruk. Det er viktig at dette arbeidet løftes til nasjonalt nivå, også et eventuelt forbud.
Viken AP	Ja	Oslo KRF	Ja til engangsartikler, nei til flasker.		
Oslo FRP	Ja	Viken KRF	Ja		
Viken FRP	Ja	Oslo MDG	Ja		
Oslo Høyre	Ja	Viken MDG	Ja, vi har mange tiltakspunkter i vårt program.	Oslo SV	Ja
		Rødt Oslo	Ja	Viken SV	Ja
		Viken Rødt	Ja	Oslo Venstre	Ja til engangsartikler, nei til flasker.
		Oslo SP	Ja	Viken Venstre	Ja til engangsartikler, nei til flasker.
		Viken SP	Vi er åpne for alle forslag som begrenser		

Til tross for anlegning av flere kyststier, opplever allmenheten at store deler av strandsonen er privatisert med skilt, plattinger, brygger, osv. Mange kommuner er også altfor slepphendte når det gjelder dispensasjoner for anlegg i strandsonen som f.eks. utbygging av næringsbygg og leiligheter, anlegg av marinaer og private brygger.

SPØRSMÅL 14: Vil du og ditt parti arbeide for å bedre tilgangen til strandsonen, selv om det kan gå på bekostning av privat eiendomsrett?

Oslo AP	Ja	Viken MDG	Ja, men selvsagt ta hensyn til fastboende og privatlivets fred. Vi må også tenke på at dyrelivet trenger fred og ro, så noen områder må være uten tilrettelegging for høy bruk og ferdsel.	Oslo SV	beltet i enkelte vassdrag, særlig i distriktene. JA! Strandsonen må gjøres mer tilgjengelig for allmennheten gjennom oppkjøp av strandeiendommer. Offentlig sjøtilgang må sikres når nye områder langs fjorden bygges ut.
Viken AP	Ja, vi mener at regelverket i 100 m beltet til strandsonen må opprettholdes og dispensasjonspraksisen må strammes inn.				JA - SV vil åpne opp strandsonen og fjerne hindringer. Det bør bli lett å gå hele strandsonen fra Sverige til Vestfold og Telemark.
Oslo FRP	Ja	Rødt Oslo	Ja	Viken SV	
Viken FRP	Nei	Rødt Viken	Ja		
Oslo Høyre	Har ikke tatt stilling	Oslo SP	Ja		
Viken Høyre	I vårt program sier vi: Sikre og styrke allemannsretten og legge til rette for at allemannsrettens innhold blir kjent.	Viken SP	Tilgang til strandsonen er en viktig del av allemannsretten. Vi vil imidlertid ha en mer differensiert forvaltning av strandsonen innenfor 100-meters-	Oslo Venstre	Ja
Oslo KRF	Ja			Viken Venstre	Ja
Viken KRF	Nei				
Oslo MDG	Ja				

SPØRSMÅL 15: Vil du og ditt parti bidra til en innstramming i dispensasjonspraksisen, slik at strandsonen får et reelt vern?

Oslo AP	Ja	Viken MDG	Ja. Vi ønsker å være restriktive med dispensasjoner og at vannressursloven overholdes.	Oslo SV	Ja
Viken AP	Ja	Rødt Oslo	Ja	Viken SV	Ja
Oslo FRP	Nei	Rødt Viken	Ja	Oslo Venstre	Ja
Viken FRP	Nei	Oslo SP	Ja	Viken Venstre	Ja
Oslo Høyre	Har ikke tatt stilling til dette.	Viken SP	Vi mener nedbygging av kysten må unngås		
Viken Høyre	Ikke svart på spørsmålet.				
Oslo KRF	Ja				
Viken KRF	Ja				
Oslo MDG	Ja				

Bruk av fritidsbåter med stadig større motorkraft og fart, frislipp av vannskutere, mye vettløs kjøring, mm. Fører til økte konflikter med mange brukere av fjorden (f.eks. kajakk- og kanopadlere, badende, småbåttrafikk), noe som også kan medføre alvorlige ulykker.

SPØRSMÅL 16: Vil du og ditt parti arbeide for å minske denne konflikten ved å skille disse aktivitetene fysisk?

Oslo AP	Vi har ikke vurdert konkrete tiltak, men vil sørge for at fjorden oppleves trygg for alle.	Viken KRF	motorisert ferdsel slik at de «myke trafikantene» på havet kan føle seg tryggere, er vi åpne for det. Vi vil vurdere tiltak som kan bedre situasjonen og minske konflikten.	Oslo SV	Ja
Viken AP	Vi mener det er nødvendig å stramme inn igjen regelverket for motorisert ferdsel til sjøs i de områder hvor det er badene mfl.	Oslo MDG	Ja	Viken SV	Ja
Oslo FRP	Nei	Viken MDG	JA. Prioritere myke og stillferdige trafikanter på sjøen. Alle skal kunne seile, ro og padle trygt.	Oslo Venstre	Vi er åpne for å regulere motorisert ferdsel slik at de "myke trafikantene" på havet kan føle seg tryggere, f.eks. ved å ha større 5 knopsområder og soner der motoriserte fartøy ikke har adgang.
Viken FRP	Nei	Rødt Oslo	Ja	Viken Venstre	Ja, vi er åpne for å regulere motorisert ferdsel slik at de "myke trafikantene" på havet kan føle seg tryggere. Det kan for eksempel gjøres ved å ha større 5 knopsområder og soner der motoriserte fartøy ikke har adgang.
Oslo Høyre	Nei	Rødt Viken	Nei, vi mener at farts- grense på 5 knop og kontroller for å slå ned på vettløs kjøring er tilstrekkelig.		
Viken Høyre	Dette må de kommunale myndigheter/politikere styre, men vi vil bidra til at fylket og kommuner innen samme område har felles regler, forståelse og praktisering der det er naturlig.	Oslo SP	Nei. Dagens farts- grense bør være tilstrekkelig, men det er behov for kontroller og tiltak mot		
Oslo KRF	Ja, hvis med å «skille fysisk» betyr å regulere	Viken SP			

APPELLER

NOA spurte alle partiene i Oslo og Viken om de kunne skrive noen ord om naturvern. Her er appellene fra de forskjellige partiene:

APPELL FRA OSLO ARBEIDERPARTI:

Vi er stolte av det vi har fått til i Oslo de siste fire årene. Klimagassutslippene er på vei ned. Lufta blir stadig renere. Vi planter stadig mer grønt, investerer mer i naturområdene våre og utvider gågatene og sykkelveinettet vårt. Vår ambisjon er å vise verden at tittelen Europas miljøhovedstad er noe vi lever opp til hvert år.

Oslo Arbeiderparti har en lang historie med å jobbe for et bedre bymiljø. Førrige gang vi ledet byen kom trikken over Rådhusplassen, vi la grunnsteinen for banen til Mortensrud, og startet arbeidet med trikken til Rikshospitalet. Aller stoltest er vi kanskje av Akerselva miljøpark, som har blitt en perle i byen.

Vi vil gjerne fortsette det gode arbeidet. De neste fire årene er det noen saker som bør stå aller høyest for alle som er opptatt av å kutte klimagasser og luftforurensning, og la naturen leve.

APPELL FRA VIKEN ARBEIDERPARTI:

Tap av natur er en like stor trussel mot vårt livsgrunnlag, som klimaendringene. Sammen med klimaendringene er dette den største utfordringen samfunnet vårt står overfor. Den menneskelige påvirkningen på naturen er nå så sterk at det er fare for alvorlige og uopprettelige svekkelser av naturlige økosystemer.

Å bevare og sikre bærekraftig bruk av naturlige økosystemer, er nødvendig for menneskets framtid og en forutsetning for vekst og velferd i alle samfunn. Økosystemene på land og i havet har en naturlig produksjon som det kan høstes mat fra, og naturen gir grunnlag for menneskenes egen produksjon av mat. Naturen renser vannet og lufta, produserer oksygen, sikrer pollinering av planter, resirkulerer næringsstoffer, binder jordsmonnet, lagrer karbon, beskytter mot erosjon og er viktig for overvannshåndtering og flomdemping. Derfor er det alvorlig når naturen bygges ned, bit for bit, uten en tanke for helheten.

APPELL FRA OSLO FREMSKRITTPARTI:

Av Tone Elisabeth Ims Larsen. For meg er det viktig med et rent Oslo, der vi ivaretar såvel skogen som havet gode mange flotte badeplassene i vår kommune. Forurensers du skal du også betale. Det er flott med engasjement og at mange nå er opptatt av ren luft, og Oslo har oppnådd stor gevinst av at mange har skiftet ut bilparken sin til utslippsfrie biler. Dette takket være gulrot og ikke pisk. FrP vil ha en åpen inkluderende by for alle.

APPELL FRA VIKEN FREMSKRITTPARTI:

Vern gjennom bruk! Norsk natur er fantastisk, og en viktig norsk verdi er gleden av friluftsliv til fjells, i skogen og på sjøen. Da må vi ta vare på naturen for fremtidige generasjoner, men uten å verne oss vekk fra å kunne oppleve den. FrP er for vern gjennom bruk. Det må satses på etablering av turløyper og andre friluftsanser som kommer folk flest til gode. Tilrettelagt med universell utforming der det er hensiktsmessig, vil for mange være det man trenger for å kunne komme seg i aktivitet.

APPELL FRA OSLO HØYRE:

Oslo Høyre vil ta vare på det varierte naturmangfoldet vi har i byen vår, og vi skal forvalte byens biologiske mangfold på en bærekraftig måte. Byens grønne preg skal bevares, også for kommende generasjoner. Oslofjorden er rik på biologisk mangfold. For Høyre er det viktig at det langsiktige arbeidet som har gitt en ren og livskraftig Oslofjord, fortsetter. Høyre vil derfor styrke innsatsen for å redusere plastforurensningen av havet. Parkene, fjorden, elvene og Marka er rekreasjonsområder som er viktige for byen vår. For å verne de viktigste områdene må vi sikre at de er i aktiv bruk. Marka er flittig brukt av mange. Fjordbyen har gjort sjøen tilgjengelig for innbyggerne, og havnepromenaden er blitt et populært område for store og små. Det skal de også være for kommende generasjoner!

APPELL fra VIKEN HØYRE:

For Viken Høyre er det viktig å ta vare på den verdenen vi lever i, og overlate den i minst like god stand til neste generasjon. Slik verden ser ut nå, vil en av våre viktigste jobber være å stanse den globale oppvarmingen, nedbygging av naturen og den forsøplingen vi ser rundt oss, spesielt med tanke på plast. Høyre vil at Viken skal være en klima- og miljøvennlig fylkeskommune som legger til rette for økt bruk av fornybar energi og fremmer bruk av miljøvennlig transport. Viken Høyre vil derfor legge FNs bærekraftsmål til grunn for utviklingen av Viken. Noen av de aller største kildene til utslipp av klimagasser i Viken kommer fra transportsektoren. For Viken Høyre er det derfor viktig å legge til rette for at transportsektoren blir utslippsfri så snart som mulig.

APPELL FRA OSLO KRISTELIG FOLKEPARTI:

Oslo KrF vil jobbe for at Oslo er en nullutslippsby innen 2030, og vi vil gjøre Oslo til en grønn hovedstad. For å klare dette er det viktig at nullvekstmålet for personbiler ligger fast, at kollektivprosjekter blir prioritert, og at vi krever landstrøm for cruiseskipene som ankommer byen. Vi vil gjøre kommunens bilpark tilgjengelig for bildeling på kveldstid, vi vil drive aktiv skjøtsel av byvegetasjon og kulturlandskap, vi vil bevare byens parker og grøntområder mot utbygging og etablere nye. For å nå målet om nullutslipp, er det også viktig at Oslo sikrer fullskala karbonfangst ved Klemetsrudsanlegget.

APPELL FRA VIKEN KRISTELIG FOLKEPARTI:

Miljøpartiet KrF. KrF ønsker å være med på å forme Viken til å bli et foregangsfylke på klima og energi. KrF vil legge FNs bærekraftsmål til grunn for alle våre prioriteringer. Friluftsliv og naturopplevelser er noe hele familien kan ha stor glede av. Det er viktig å legge til rette for at alle innbyggere i Viken har tilgang til gode opplevelser i naturen, uavhengig av økonomi, alder eller funksjonsnivå. Samtidig må vi forvalte naturen slik at vi tar vare på kulturlandskap og biologisk mangfold, til glede for kommende generasjoner. Oslofjorden og vassdragene våre må holdes rene og ryddige.

APPELL FRA OSLO MILJØPARTIET DE GRØNNE:

Miljøpartiet de Grønne vil sette mennesker og miljø i sentrum. Markagrensa ligger fast. Naturen og det biologiske mangfoldet i Osloområdet, Oslofjorden og grøntområdene i byene skal ikke bare bevares, men gjenopprettes og styrkes. Vi prioriterer mennesker,

ikke biler i byen. Vi skal skape verdens beste fotgjengerby, øke antall kollektivavganger og redusere prisene og bygge 100 km med ny sykkelvei. Vi skal få ned utslippene slik at Oslo skal være en nullutslippsby i 2030, uten helsefarlig luft. Byen skal styres etter et klimabudsjett med konkrete og forpliktende tiltak.

APPELL FRA VIKEN MILJØPARTIET DE GRØNNE:

De Grønne vil ta vare på kysten, skogen, vassdragene, fjellnaturen, med alle dyr og planter som bor her. Vi vil jobbe for god mattilgang og et trygt, rent og stille miljø for sel og sjøfugl. Svaberg og kystblomsterenger skal bevares og ikke erstattes av plener og brygger. Edelløvskog, barskog, havstrender, myr, innsjøer og tjern gjør Viken til et eldorado for opplevelser og biologisk mangfold, med mange landskapsvernområder og ramsarområder. Dette skal bevares, restaureres og verneområder må utvides.

APPELL FRA RØDT OSLO:

Årsakene til miljøproblemene er komplekse, men de springer alle ut av lang tids overforbruk. Mennesket har levd i et kapitalistisk forbrukssystem frakoblet jordas tåleevne. Rødts alternativ er en grønn sosialisme som ikke ødelegger livsgrunnlaget for kommende generasjoner.

Den største kilden til klimagassutslipp i Oslo er veitrafikken. Det er derfor viktig for oss å styrke kollektivtrafikken, samtidig som hele byen blir enda mer tilgjengelig for gående og syklende. Grønn, sosial byutvikling og et godt kollektivnett – i kombinasjon med restriksjoner på privatbilismen – er avgjørende for å kutte klimagassutslipp. Vi vil jobbe for å innføre et byggeforbud innen 20 meter fra elvebreddene og etablere gangveier med sikt til elvene. Og ikke minst må Markagrensa bestå, og randsonen – mellom bebyggelsen og Marka må ikke uthules med idrettsanlegg eller boligutbygging. Rødt vil bevare parker, friområder og skog, og utvide det slik at vi får flere –sammenhengende grøntområder og trafikksikker atkomst til gode fri-områder.

APPELL FRA RØDT VIKEN:

For Rødt Viken er kampen for miljøet en hovedsak på det nye fylkestinget. Et av de viktigste politiske spørsmålene i vår tid er reduksjon av CO₂-utslipp. Vi går derfor mot prosjekter som gir kapasitetsøkning på veinettet, og ønsker i stedet tiltak som reduserer bilbruken. Rødt mener at økt behov for å forflytte seg skal løses ved en satsing på kollektivtrafikk, og bedre

tilrettelegging for gang og sykkel. Rødt Viken vil stå sammen med andre gode krefter for å kjempe for miljøet og naturen.

APPELL FRA OSLO SENTERPARTIET

Senterpartiet vil jobbe for et grønt Oslo og for bevaring av Marka. Vi vil prioritere oppbygging av grøntarealer fremfor utbygging. Det biologiske mangfoldet opprettholdes og styrkes blant gjennom å plante vekster for pollinerende insekter og bevare grøntområder, og gjennom aktiv forvaltning av Marka. Vi vil plante flere trær, og se etter muligheter for å dyrke mat på tak, skraptomter og andre steder som også kommer insekter til gode. Marka skal opprettholdes som et tilgjengelig område for lek og friluftsliv. Fjorden skal blir renere gjennom plukking av søppel og begrenning av utslipp.

APPELL FRA VIKEN SENTERPARTIET:

Senterpartiet vil gjøre alt som står i vår makt for å sikre en velfungerende natur. Mennesket er en del av naturen og naturen en del av oss. Naturen er ikke et noe der ute, isolert fra folk, mens og mat, klær og byggevarer er noe en kjøper i butikken. Framtida til oss mennesker er avhengig av at produksjonsevnen og mangfoldet i naturen blir opprettholdt. Hensynet til en velfungerende natur må stå i fokus i all politikk. Naturen er sårbar og utsatt for menneskelige påvirkning. Ressursene nyttes best gjennom bærekraftig bruk. Folkelig deltakelse og engasjement er en av bærebjelkene i vår miljøpolitikk. Det gjelder også for klimaendringene, den mest alvorlige miljøtrusselen vi står ovenfor. Vi må begrense utslipp gjennom redusert forbruk, ny teknologi og bedre løsninger, og vi må utnytte fotosyntesen som er naturens egen fangst og lagring.

APPELL FRA OSLO SOSIALISTISK VENSTREPARTI:

En grønn by for de mange, ikke for de få. Naturen er verdifull og uerstattelig i seg selv, men også viktig for at vi kan leve gode liv. Oslo har et stort ansvar for å motvirke tapet av arter. SV vil ta vare på naturverdiene og kjempe mot privatisering og nedbygging av Oslo-naturen. Vi vil også åpne elveløp, sørge for turstier og ikke minst bevare Sukkerbiten i Bjørvika som friområde. Samtidig må vi kutte klimagassutslipp og sørge for at vi kan puste ren og trygg luft. Særlig kollektivtrafikken vil vi prioritere de neste årene, slik at folk har et alternativ til bilen. Verden står overfor krise med økende ulikhet og klimakrise. Vi må løse

begge disse samtidig. Derfor kjemper SV for en grønn by for de mange, ikke for de få på toppen.

APPELL FRA VIKEN SOSIALISTISK VENSTREPARTI:

En grønt nærområde for de mange, ikke for de få. Viken har verdifull og uerstattelig natur som strekker seg fra fjord til fjell. Naturen er viktig for at vi kan leve gode liv og for våre barns fremtid. Vi har et stort ansvar for å motvirke tapet av arter. SV vil ta vare på naturverdiene og kjempe mot privatisering av strandsonen og nedbygging av naturen.

SV vil at flere skal kunne få beholde sin rett til å nyte naturen. Vi vil styrke innsatsen så flere får mulighet til å velge kollektivtransport som et alternativ til bilen. SV ønsker å forbedre renovasjonstjenestene noe som gjør det enklere å resirkulere og som er mindre belastende for miljøet. Verden står overfor krise med økende ulikhet og klimakrise. Vi må løse begge disse samtidig. Derfor kjemper SV for en grønn hverdag for de mange, ikke for de få på toppen.

APPELL FRA OSLO VENSTRE:

For Oslo Venstre er kampen for å redde naturen og begrense den globale oppvarmingen det aller viktigste ved dette valget. Vi vil fortsette satsingen på kollektivtrafikk og sykkel, og beholde bomringen. Vi vil beskytte Markagrensen og stanse all nedbygging av grøntområdene i byen. Vi vil også ha et krafttak for Oslofjorden. Venstre har allerede sørget for å frede den utryddingstruede kysttorsken, og nå vil vi samarbeide med nabokommunene for å stanse forurensingen til fjorden. Vi vil også opprette et eget fjordoppsyn som kan slå ned på ulovlig fiske, marin forsøpling og annen forurensing.

APPELL FRA VIKEN VENSTRE:

Menneskeskapte klimaendringer og tap av natur og artsmangfold er vår tids største utfordringer. Å kutte klimagassutslipp, bevare naturmangfold og miljø, og forvalte jordens ressurser på en bærekraftig måte er nødvendig for å sikre jorda for generasjonene som kommer etter oss. Det innebærer også nye muligheter for god livskvalitet og verdiskaping. Venstre vil gjøre det enkelt for innbyggerne i hele Viken å gjøre miljøvennlige valg i hverdagen både når det gjelder transport, avfallshåndtering, energi, investeringer og forbruk.

INSEKTSKAMERATENE VIL HJELPE INSEKTENE

Insektene trenger hjelp. I Nannestad kommune har ildsjeler stiftet nettverket InsektsKameratene for å inspirere folk til å gjøre noe for våre summende små venner.

Rapporten som kom i vinter, som slo fast at 40 prosent av insektene trues av utryddelse, har fått mange til å bli bekymret. I stedet for å sette seg ned og fortvile, vil InsektsKameratene spre inspirasjon og pågangsmot.

Både Naturvernforbundet i Nannestad og Gjerdrum, Øvre Romerike Natur og Ungdom og Nannestad Miljøpartiet De Grønne er representert. I tillegg er det så smått startet et samarbeid med Nannestad kommune. Hvilken form samarbeidet skal ha er foreløpig ikke avklart – rett og slett fordi nettverket fortsatt er i en tidlig fase: Oppstartsmøtet var i begynnelsen av april. Sikkert er det imidlertid at alle involverte brenner for å hjelpe de små, men livsviktige skapningene gjennom å spre kunnskap om enkle, konkrete handlinger som enkeltpersoner og samfunnet kan gjøre. Målgruppa er befolkningen generelt, og i tillegg politikere, næringsliv, kommuneadministrasjon og andre beslutningstakere.

Godt besøkt inspirasjonskveld

I slutten av mai inviterte InsektsKameratene til inspirasjonskveld. To kunnskapsrike foredragsholdere sto på programmet: Sigrid-Ann (Siggen) Mortensen fra Nordstrand Hagelag og

hurdlølingen Eivind Krey Nitter fra La Humla Suse. Responsen var bra, i en fullsatt kommunestyresal i Nannestad var det mange insekthjelpere som fikk med seg tips, råd og til og med en liten plante i gave. Siggen Mortensen fortalte blant annet litt om hvilke planter og blomster som er gode for pollinerende insekter, og oppfordret alle til å søke videre kunnskap på nettsiden <http://blomstermeny.no/>. Der finnes oversikt over pollinatorvennlige planter tilpasset østlandsområdet. Blomstermenyen er utarbeidet i samarbeid mellom flere organisasjoner og institusjoner: Det Norske Hageselskap, ByBi, FAGUS, Sabima, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, La Humla Suse, Bymiljøetaten, Norsk Botanisk Forening og Naturhistorisk museum i Oslo.

Eivind Krey Nitter jobber for La Humla Suse. Han fortalte både om humler generelt, og om levevilkår for humler som holder til lokalt. Av 35 humlearter som lever i Norge, finnes 20 arter i Nannestad. Blant dem er den truede kløverhumla. Siden Nitter bor i nabokommunen Hurdal, har han god lokal kunnskap om Nannestad og kunne derfor fortelle hvor i kommunen kløverhumla holder til.

Kløverhumla bor sjelden i private

InsektsKameratene i Nannestad hadde stand på Nannestadfestivalen i juni i år. Her er (f.v.) Åsne Mjelde Refsum (Natur og Ungdom), Todd Nore (Naturvernforbundet), Kjersti Mosbakk (Nannestad MDG), Hilde Olstad (Naturvernforbundet) og Eivind Krey Nitter (La Humla Suse).

hager, så det er lite privatpersoner kan gjøre for å hjelpe den. Kommunen har derimot en viktig rolle i den samlede nasjonale innsatsen for pollinatorer. I Nannestads nylig vedtatte kommunedelplan for naturmangfold står det at «kommunen bør øke kunnskapen om villbier og pollinerende insekter, om hvordan forholdene for insektene kan forbedres og hvordan ta hensyn til dette i utvikling og forvaltning av grøntstrukturen. Kommunen bør videre ta hensyn til pollinatorvennlige areal i den kommunale arealplanleggingen.»

Stand og frøinnsamling

I midten av juni hadde InsektsKameratene stand på Nannestadfestivalen. Standen var innholdsrik, med blant annet et stort insekthotell, små planter som ble delt ut, brosjyrer om insekter generelt og humler spesielt, og tilbud om blomstervandring i nærområdet. I strålende sommervær var det mange som var innom standen.

Natur og Ungdom arrangerte en konkurranse for å finne et godt slagord om insekter. Mange gode forslag kom inn, og vinnerlaget ble «De beste vennene er de som stikker innom». Vinneren fikk et insekthotell.

På sensommeren, nærmere bestemt 29. august, arrangerer InsektsKameratene en lokal frøinnsamling. Det beste for naturen, insektene – og

dermed også for oss mennesker – er å stimulere den lokale floraen. Denne kvelden kan alle interesserte bli med og samle frø, veiledning vil bli gitt til dem som er uerfarne. Frøene kan selvsagt tas med hjem og dyrkes.

Veien videre

InsektsKameratene ønsker å utfordre og ansvarliggjøre både politikere, næringsliv, Landbrukskontoret og andre beslutningstakere. Nøyaktig hvordan det skal skje er foreløpig ikke planlagt. En mulig arena er et dialogmøte i løpet av høsten, med innledninger av fagpersoner og påfølgende debatt.

Etter at Nannestad kommune ble med i nettverket, er det under planlegging en obligatorisk opplæring av nye politikere i løpet av vinteren. Foreløpig er det ønskelig at opplæringen skal gi innsikt i Naturmangfoldloven, den lokale kommunedelplanen for naturmangfold, bevaring av insekter og bruk av hensynssoner for å ta vare på pollinerende insekter.

InsektsKameratene ser for seg å videreføre nettverket i uoverskuelig framtid. Så lenge insektene strever slik de gjør nå, finnes det ikke noe valg: Vi må fortsette å hjelpe dem. Vil du holde deg informert om arrangementer og aktivitet, kan du følge InsektsKameratene på Facebook.

NATURKART TIL TUR OG UNDERVISNING I SKOLEN

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus har utviklet 18 naturkart for bynære friluftsområder i Oslo, Asker og Bærum. Disse er særlig fine å bruke som undervisningsmaterieill i skolesammenheng. Vi ønsker at kartene skal komme i bruk og deler derfor gjerne ut naturkart til skoler som måtte ønske det. Vi deler også ut naturkartene til medlemmer og andre interesserte.

Oversikt over hvilke kart vi har kan dere finne her: <https://naturvernforbundet.no/noa/naturkart/category3254.html>.

Alle kartene kan lastes ned gratis. Vi har i tillegg en del av kartene trykket opp og det er disse vi gjerne vil dele ut.

Send oss en forespørsel på noa@noa.no, så avtaler vi utlevering av materialet.

Stopp nedbyggingen av det unike kulturlandskapet på Tanumplatået i Bærum!

Bærum kommune er tungt nedbygd, og om lag 70 % av matjord er borte. Men i vestre Bærum ligger en unik rest av det gamle kulturlandskapet, nemlig Tanumplatået. Det ligger der som en fredelig hylle i landskapet, hevet over travelheten i Sandvika og de lange ormene av biler mot Drammen og Hønefoss. Her oppe er det tradisjonsrike gårder i full drift, men landskapet er også en spennende mosaikk av skogholt, kantsoner, stier og gamle veifar. Området har et rikt dyre- og planteliv, og er fullt av fornminner fra steinalderen og opp til vår tid. Det er bygdas åpne historiebok. For tusenvis av mennesker er dette et verdifullt rekreasjonsområde – i gangavstand.

Helt siden 1980-tallet har det vært ulike forslag om vern, særlig med tanke på å hindre nedbygging. Senest i 2008 leverte NOA, Naturvernforbundet i Bærum og Tanum Vel til kommunen et forslag om vern som landskapsvernområde. Det ville blitt en parallell til vern av Kolsås-Dælivann, som i fjor feiret 40 år med landskapsvern. Men Tanum-forslaget har ikke ført fram og ligger fremdeles i kommunens skuffer.

Helt opp til våre dager er områder vedtatt utbygget i kanten av Tanumplatået, bit for bit. Det siste som ble ofret var Staversletta, en historisk samlingsplass som idrettslaget Tyrving har

brukt mye. Heldigvis ble Tanumskogen i sin tid reddet fra nedbygging, etter stor innsats fra Tanum Vel.

I fjor startet NOA en underskriftskampanje for å stanse videre nedbygging, sammen med en rekke andre naturvern- og friluftslivsorganisasjoner. Ved å google reddtanum.no kommer man inn på en nettside der man kan støtte saken. En brosjyre som formidler verdiene på platået er også utarbeidet.

Årets bok om Tanumplatået er en kavalkade over alle de verdiene som platået innehar. Vi valgte å ikke lage en debattbok, men en dokumentasjon der også grunneierne får presentere gårdene sine. Boka er kort sagt en hyllest til platået. Vi tror at når kommunepolitikere får se hvor fantastisk dette området er, så skal det mye til for at de vedtar ennå en utbyggingsplan. Gjeldende politikk er jo også at utbygginger av nye boliger skal foregå nær kollektivknutepunkter!

Så lenge platået ikke er vernet, bestemmes områdets skjebne av kommunens langsiktige arealplaner. Måtte det ikke være fint for en kommunepolitiker å si at «jeg var med på å redde Tanumplatået mot nedbygging»? Dette burde være en fin sak i kommunevalgkampen, for dem som ønsker å profilere seg på grønne verdier.

Tanum kirkeveier går «gård-i-mellom». Her ser man veien sydover Jaren på Tanumplatået forbi Skui, Kveise, Horni og Ståvi. Ståvivannet skimtes øverst til høyre under Ringiåsen.
Foto: Erik Jørgensen.

EN BOK I FØRSTE DIVISJON

Min erfaring er at de fleste fagbøker er hva man kan kalle ”interessante”, for å bruke et litt ”flatt” uttrykk. De tar for seg et spesielt faglig tema som den potensielle leseren kan ha rimelig glede av å lese. Men noen er også uklare hva gjelder det tema de mener å behandle, har språklig dårlige tekster eller lite relevante illustrasjoner.

Langt sjeldnere finner vi hva jeg vil kalle bøker i første divisjon. Det er bøker med velkrevne, gode tekster og relevante illustrasjoner og bilder knyttet sammen på en oversiktlig måte. Slike bøker inspirerer leseren. En slik bok i første divisjon er boken jeg her - relativt kortfattet - skal omtale: den handler om Tanumplatået i Bærum og det spesielt rike kulturlandskapet der.

Det som slår meg er den uvanlige bredden i temaer som alle, på forskjellig måte, knytter seg til et sjeldent, omfattende og frodig kulturlandskap. Og i tillegg er det høy språklig kvalitet over de mange tekstene. Her kan man lese om områdets rike flora, hvor hele 600 plantearter er funnet. Dessuten er det mangfoldige fuglelivet og antallet arter av pattedyr beskrevet. Til og med den sjeldne gaupa er omtalt og avbildet.

Selv ble jeg mest fascinert over områdets lange historie og de mange arkeologiske funn og tolkninger. I tillegg artikkelen om Tanum middelalderkirke - et klenodium. Friluftslivet og naturgleden har på grundig vis også fått sin omtale i boken.

Jeg synes ellers det gjort et klokt grep ved at vi får gårdsbeskrivelser og omtale av hver enkelt gård. Disse grunneierne bør jo æres når man ser hvor mye av det verdifulle kulturlandskapet som er tatt vare på.

Som prikken over i-en - og det som også bidrar til å sette boken i første divisjon - er den høye kvaliteten på bildematerialet - især alle fargefotografiene.

Eksempelvis er fotografiet av fire voksne elger avbildet i et dust morgenlys et lite mesterstykke!

Innledningsvis nevnes det at boken ikke er en debattbok - men en hyllest til Tanumplatået. Jeg tror at med denne særs vakre og viktige boken vil det være å håpe at politikerne tar ansvar og velvillig foreslår landskapsvern for deler av området. Det positive forordet av Bærum's ordfører Lisbeth Hammer Krog synes jeg kan tas som et godt tegn i så måte.

Summa summarum: Denne velkrevne og mangfoldige boken vil glede alle som har sans for kultur- og naturverdier. Ikke minst vil den være midt i blinken for folk i Bærum.

TANUMPLATÅET

Bærum's vakre og innholdsrike kulturlandskap

ISBN: 978-82-90895-84-1

Red.: Sigmund Hågvar, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus. Bjørn Frodahl, Asker og Bærum Historielag. Svein Holo/NN og bilderedaktør.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2019.

Pris 350,-/stk

UTSALGSSTEDER
i Asker og Bærum:

Høvik Bok & Papirhandel
ARK Asker sentrum
ARK Holmen Senter
ARK Kolsås Senter
ARK Sandvika sentrum
ARK Sandvika Storsenter

Pris 350,-/stk som
betales i bokhandelen.

Boka selges også på
kontoret til Naturvernforbundet i Oslo
og Akershus: Søndre
Sandås, Sognsveien 231,
mellom Sognsvann T og
Sognsvann.
Tlf. 22 38 35 20
noa@noa.no

Pris 350,-/stk
Vi aksepterer Vipps, kort
og kontantbetaling.

SETT OG SAKSET
av Ingunn Lund-Vang

Barn og unge kan bli artsjegere med Sabima-app.

Sabima har laget en ny app for barn og unge som vil lære mer om naturen på en spennende måte. Å dra på artsjakt er å lete og finne dyr, sopper og planter i naturen. Den som gjør det, er en artsjeger! Med artsappen Artsjakten kan man enkelt artsbestemme og registrere 100 vanlige arter i norsk natur. Du kan bidra til å øke kunnskapen om hva som finnes i norsk natur ved å bli en artsjeger. Når man har funnet en art, kan man enkelt registrere den med appen. Funnene sendes videre rapporteringssystemet for arter Artsobservasjoner. Dataene kan brukes av forskere og forvaltning, og bidrar til å se trender og utviklingstrekk i naturmangfoldet. Appen er utviklet for Android og iPhone.

Sakset fra: <https://www.sabima.no/kartleggingsapp/>

Stubbesitter

SHERPALIV PÅ LAUVÅSEN

KreativStrek/Sundhell

Noen bilder blir ikoniske. Det hittil siste i rekken er bildet av den nærmest stillestående køen av klatrere oppe på toppen av Mount Everest (eller Chomo Longma, om det nepalesiske navnet noen gang vinner frem). Flere døde i trengsel og av venting. Faste bolter og støttetau. På bakgrunn av Hillarys og sherpa Tenzings bragd fra 1953, er bildet blitt vrengebildet av klatresporten – ideell sport med kameratskap og fritt for publikum. Stimen fra stortoppene i Alpene har nå også nådd Himalaya. Ikke bare tindelivet, men også sherpalivet er truet av parodien. Sherpaenes hellige fjell skulle tilbes, ikke bestiges. Men næringsveien lå i dagen, og lokket. Vant til hardt liv og tragedier, kunne de nå guide med et smil.

Men sherpaene kunne mer enn å klatre og å oppholde seg i tynn luft. I sitt ulendte terreng hadde de lært seg å bygge i stein, både hus og tilrettelagte stier i fjell-sidene. Jeg tror det var bonden på Vetti som så det først – i brattene i Vest-Jotunheimen var det behov for solide stier, og det kunne bli sherpajobb.

Nå har det skjedd – mitt kjære Lauvåsen har fått en sherpatrapp opp fra Liastua. Og fire sherpaer, behørig avbildet på en plakat, har etter sigende jobbet på norsk tarifflønn, og med Geir Vetti som arbeidsleder og diverse fonds som støtte. På støle bein og med min alltid turvillige

følgesvenn, naboens elskelige puddeltipe Leika, har jeg med flere hvilepauser nådd opp de 70 høydemetrene og de 333 trinnene. Godt da å kunne kroke seg nok et par hundre meter bort til gapahuken Gubbero, med utsyn over den fagre Gro Ruddal. Takk til Stovner og Høybråten idrettslag, Vestli idrettslag og andre som var kvikke nok, og så muligheten.

Inngrep i naturen? Ja, det er klart at det er det. Det må også ha blitt mange turer for det oljeslukende helikopteret. Forhåpentligvis er de 270 tonn kvartsskifer fra Tokke i Telemark hovedsakelig fraktet med tog og bil. Her lå Liabakken, en av mange hoppbakker i skogkanten rundt Oslo, bygd på dugnad av hopperne selv for noen tiår siden. Nå med nedrevet stillas i ovarennet, ikke tillatt gjenoppbygd på grunn av strengere sikkerhetsbestemmelser. Det ville liksom ikke gro opp igjen noe skikkelig i unnarennet heller.

Når trappen slynger seg så elegant, og hvert trinn ligger så støtt – ingen vakling konstatert – da er håndverket så fremragende at det er snakk om kunstverk. Det er alltid frydefullt å oppleve så godt håndverk. Sherpaene har hatt en jobb, og Gro Ruddalen har fått en ny attraksjon. Nesten alle gleder seg.

Vi høres av.

12. NOVEMBER | 18:00 – 20:00

«OSLOMARKA, VÅR GRØNNE NATURSKATT»

Fotografene Kai Jensen og Espen Bratlie vil gjennom bilder og ord formidle sine markaopplevelser. Samfunnsviter og skribent Andreas Hompland kåserer med et skråblikk om sitt forhold til Marka.

Sted: Litteraturhuset i Oslo, Wergeland-salen.

LOKALLAG I NOA

Send rettelsel til noa@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I ASKER

Kontaktperson: Jan Häusler, 982 99 667, asker@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Kontaktperson: Thomas Westly, Postboks 252, 1319 Bekkestua, 950 20 722
baerum@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I FET

Kontaktperson: May Oldervik, 997 41 483, fet@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I GORUDDALEN

Kontaktperson: Helen Svensson, 917 64 902, goruddalen@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I LØRENSKOG

Kontaktperson: Tom Clark, 977 10 561, lorenskog@naturvernforbundet.no og clarkgorko@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NANNESTAD/GJERDRUM

Kontaktperson: Kåre Hombles, 926 96 375, k.hombles@online.no

NATURVERNFORBUNDET I NES

Kontaktperson: Karin Olsen, 419 20 615, nes@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ NESODDEN

Kontaktperson: Peter Schjølberg, 908 46 613, peterschjo@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NITTEDAL

Kontaktperson: Hiltrud Hemmersbach, 67 07 95 44, naturvernittedal@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OPPEGÅRD

Kontaktperson: Mariella Memo, marimemo@online.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Kontaktperson: Åke Hartmann, Ullevålsveien 52, 0454 Oslo, 901 01 415, oslonord@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO SØR

Kontaktperson: Ingvild Melvær Hanssen, 990 04 232, oslosor@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO VEST

Kontaktperson: Colin Murphy, 481 43 588, oslovest@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO ØST

Kontaktperson: Pernille Hansen, 997 74 337, osloost@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I SKEDSMO

Kontaktperson: Sverre Solberg, 959 98 790, skedsmo@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I SKI

Kontaktperson: Stein Kr. Martinsen, 930 81 173, gaupestein@online.no

NATURVERNFORBUNDET FOLLO-MOSS

Kontaktperson: Kristian Vahl Østbye, 971 74 728 og 916 73 822,
kristian.ostbye@bym.oslo.kommune.no

NATURVERNFORBUNDET I ÅS

Kontaktperson: Hans Erik Lerkelund, 988 49 397, lerkelund@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - OSLO STUDENTLAG

Kontaktperson: Aurora Kobernus, 944 29 340, aurorakobernus@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - ÅS STUDENTLAG

Kontaktperson: Marie Kolvik Valøy, 941 95 456, marie.kolvik.valoy@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - OSLO MET

Kontaktperson: Elise K. Lie, 481 61 759, elise.k.lie@live.no

NATUR OG UNGDOM/NNV - ROMERIKE FOLKEHØGSKOLE

Kontaktperson: Erling Stangnes, 458 01 428, erlingstangnes@gmail.com

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

FROGN Kontaktperson: Sylvi Ofstad, 954 63 522, s-ofstad@online.no

SØRUM Kontaktperson: Helge Njaa, 905 00 728, h-njaa@online.no

ENEBAKK Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

SETT OG SAKSET av Ingunn Lund-Vang

Vindkraft legges i urørt natur

Først etter at NRK etterspurte tallene, ble det regnet ut at det legges planer for vindkraft i urørt natur tilsvarende 1,5 ganger Oslos areal. Da NRK så spurte direktoratet hvor mye urørt natur som kan komme til å bli beslaglagt av vindkraft, fikk vi beskjed om at dette måtte de sette seg ned å regne litt på. Først etter en ukes tid fikk NRK et anslag. Ifølge Miljødirektoratet regnes cirka 40 prosent av planområdene for vindkraftanlegg som er bygd eller gitt konsesjon, som inngrepsfri natur. Dette er samme andel som gjennomsnittet i de tretten områdene NVE har anbefalt som best egnet i Nasjonal ramme for vindkraft. Totalt utgjør inngrepsfri natur 142.500 kvadratkilometer. Bygd, planlagt og potensiell vindkraft vil legge beslag på 630 kvadratkilometer av dette. Området tilsvarer omtrent halvannen gang arealet til Oslo.

Sakset fra artikkelen «Ingen hadde regnet ut hvor mye urørt natur vindkraften vil ta» på nrk.no, av Iselein Eide Fjeld og Julie Vissgren, publisert 25.05.2019

Nå kan du bestille Markakalenderen 2020. Ved å kjøpe Markakalenderen får du 12 flotte markabilder og 12 turforslag i eventyrskog. Her kan du oppdage nye områder i Marka og bli oppmerksom på de biologiske mangfoldet marka skjuler. Kalenderen dekker alle Markas områder, du kan oppdage eventyret i nye og gamle områder, finne naturroen, mulighetene og magien. Ønsker du å dele hele marka med familie, venner eller kolleger er dette julegavetips til deg som er tidlig ute. Ved kjøp av kalenderen bidrar du til NOAs arbeid til å ta vare på vårt grønne Oslo, spre naturkunnskap og naturglede.

MARKAKALENDER 2020

150,- /stk.

Porto og ekspedisjonsgebyr kommer i tillegg.

Rabatt ved kjøp av mer enn én kalender. Priser:

1 eks. kr 150,-
2–4 eks. kr 140,-/stk.
5–10 eks. kr 130,-/stk.
11–20 eks. kr 110,-/stk.
Be om pris ved bestilling av mer enn 20 eks.

Markakalenderen utgis av NOA. Kalenderen måler 21cm bredde og 29cm høyde.

BESTILL I DAG: Klipp ut kupongen, send bestilling til noa@noa.no eller ring NOA på 22 38 35 20. Kalenderen er klar for utsendelse i begynnelsen av oktober. Kommer du innom Søndre Sandås ved Sognsvann i kontorets åpningstid eller kjøper kalendere på et av utsalgsstedene slipper du porto og gebyr. Se www.noa.no for liste over utsalgssteder.

Jeg bestiller herved eksemplar/er av NOAs Markakalender 2020. Kalenderen koster **150,-/stk.**, porto og ekspedisjon kommer i tillegg.

.....
Navn

.....
Adresse

.....
Postnummer og sted

.....
Telefonnummer

DET GIS RABATT VED KJØP AV MER ENN EN KALENDER

150,-/stk. • 2 – 4 eks. 140,-/stk. • 5 – 10 eks. 130,-/stk. • 11 – 20 eks. 110,-/stk.

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Svarsending 2209
0091 Oslo